Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

1988
LOKAL
HISTORISK
FORENING
FOR
KLEJTRUP
SOGN

Som vi lovede sidste år, har vi her i vort jubilæumsår udvidet heftet til et større antal sider end vanligt. Som vi ligeledes forudskikkede, har emnet "Stavnsbåndet" fået en væsentlig plads. Det er da også dette, der har inspireret vor dygtige og flittige tegner, Knud Bødker, da han valgte motiv til forsiden.

I år, hvor vi kaster blikket 10 år tilbage, er der god grund til ikke mindst at takke netop Knud Bødker for hans beredvillighed, når han er bedt om at tegne, såvel til heftet som andre motiver, vi har stillet ham overfor. Vi ved, at ikke mindst forsidetegningerne har betydet, at vore hefter er modtaget med interesse.

Lige så naturligt og kærkomment er det, at bringe en tak for de mange kopisider, der er leveret os vederlagsfrit. Det er Britta Laursen, der har forestået kopieringen gennem årene, men da hun nu er i bestyrelsen, og jeg må betragte mig som også hendes talsmand, må jeg rette takken til hendes mand, Claes Laursen, som har ydet os den store økonomiske støtte, det har været, at vi har kunnet holde pengekassen lukket på kopiområdet. Hjertelig tak!

Lige fra vor start for 10 år siden, har vi fået hjælp på forskellig vis. Ved starten fik vi fra byens forretningsliv en hjælp, som satte os i gang uden lommesmerter. Det har været rart, at kunne være fri for økonomiske spekulationer.

De sidste 3-4 år har "Himmerlandsbanken" været vært ved kaffebordet ved vore generalforsamlinger. Det har glædet os. Egentlig tror vi ikke, at det i særlig grad er for at slå på "reklametromme", det er der nok ikke så stor effekt af, men vi har taget det som et håndslag, eller anerkendelse i det arbejde, som vi også synes da må have nogen betydning. Vi bringer et aftryk af den lille hilsen, vi sidste år fik ved generalforsamlingen. Det lunede.

På en generalforsamling
vedtages stort og småt,
vi håber, at aftenen
vil forløbe godt.

Vi ved, at i en lille forening
kan midlerne være lidt vanskelige
at skaffe,
derfor vil HIMMERLANDSBANKEN
atter i år
være vært med en god kop kaffe.

Velbekomme.
Med venlig hilsen
HIMMERLANDSBANKEN KLEJTRUP
den lokale bank

Jubilæumsgaver- ja hvem ved, om der kommer op til flere sådanne? Vi har allerede modtaget den første fra Agnes og Børge Berthelsen, Krusaa. Det er en smuk indbinding af historien omkring de franske desertører, der jo gæstede egnen for 2 år siden. Et fantastisk arbejde må der ligge bag samling af dette stof. Det sætter en hel masse på plads, som vi kun har haft vage fornemmelser af at kende nok til. Et godt historisk materiale, som vi også bringer en stor tak for.

Det vil være naturligt, at vi også bringer en tak til vor medlemskreds, som har vokset sig meget stor gennem de 10 år. Bestyrelsen vil bringe en tak for den tillid, som vi føler, der er vist os gennem årene.

Må en formand også bringe en egen hilsen og tak, så skal det være en tak for den gæstfrie modtagelse, jeg har mødt, hvor jeg er kommet. Det har været en stor oplevelse for mig, når jeg med båndoptager eller notesblok har været budt til sæde. Jeg er klar over, at det er noget i retning af en tillidssag, når man udtaler sig til en båndoptager. Jeg har forsøgt at røgte opgaven efter de evner, der er mig tilmålt. Jeg takker for de tilfælde, hvor man har bedt mig holde foredrag om lokalhistorie. Det har været glædeligt at mærke den interesse, emnet er omfattet af.

Vi kan ikke slutte rækken af "taksigelser" uden i særlig grad at rette vor opmærksomhed mod "Brattingsborgskolen";for husly, beredvillighed og almindelig hjælpsomhed skylder vi skoleder og pedel en særlig stor tak.

Knud Bødker er foruden at besidde et stort tegnetalent endvidere en meget vidende amatørhistoriker, som man kalder meget på, især på Djursland. hvor han bor. Han skriver om "Træhesten":

"Det har været antaget, at træhesten kom her til landet under trediveårskrigen, som et soldaterafstraffelsesmiddel, der også kom i brug i det civile liv. Den må imidlertid være kommet her til tidligere, idet man i et lensregnskab for året 1618 blandt udgifter til tømrerarbejder ser anført:"--en hest af træ blev opsat til at straffe soldater og andre med, som sig modvillig anstillede--" Træhesten fandtes især på krongodserne og i byerne og var mest til afstraffelse af soldater, men i slutningen af 1600-tallet kom den ud på herregårdene. Man ved ikke meget om, hvor meget, den er anvendt.I Sorø Akademi's godsarkiv ser man for årene 1737-85 en fortegnelse over de straffe, der blev tildelt bønderne for ulovlig skovhugst og skovtyveri. For disse forseelser blev hesten brugt i 10 af de 48 år. 26 mand måtte ride hesten, de fleste flere gange og ofte flere timer i træk.
Der findes ikke på noget museum en original træhest, men på Herning Museum har man et lod. til at hænge i delinkventens ben"

For tegning, kopiering og tekst i dette hefte er Knud Bødker, Britta Laursen og Villy Jensen de ansvarlige.

En rettelse: I sidste års hefte var der en fejl. Det var ikke Lindeløv, men Balslev, der var pastor Sandbæks forgænger i embedet.
Jeg vidste det godt, men det gjorde min skrivemaskine åbenbart ikke.

HVEM ER MED?

Vi har tidligere lovet at bringe en medlemsfortegnelse. Den kommer her. Vi forestiller os, at nogle vil bruge den til at kontakte gamle venner og bekendte for at sætte disse stævne ved vor fest den 28 oktober. (år 1987/88)

Villy Jensen,Teglmarken 48,Viborg.
Gudrun Nøhr, Fuglevænget 16,Klejtr.
Knud Sørensen,Bakkevænget 5, -
Smed V.Nielsen,Brovej 11, -
Katrine Laustsen,Bakkev. 19 -
Niels Frandsen,Bakkevænget 13 -
Maltha Jensen,Palnatokesv.Fr-Sund.
Carl Vestergaard,Søvej, Fristrup
Petra Jensen,Skivevej 45, -
Aage Kristensen,Nr.Marken 2.-
Nora Serup, Brovej 10, Klejtrup
Niels Fomsgaard,Horshøjv.5,Hejring
Kaj Jensen,Reginehøjv.25,6,Århus
Karl Sørensen,Horshøjv.2,Hejring
Frode Serup,Ånsbjergv.28,Fristrup
Søren O.Sørensen,Skårupv.7,Klejtr.
Robert Thygesen,Bakkev.17, -
Gunner Rasmussen,Herredsv.197,Hærup
Poul E.Tordrup,Søvej 26, Klejtrup
Britta Laursen,Kildebakken 15,Viborg
Jens Fomsgaard,Skårupv. 51,Klejtrup
Lilly og Børge Dalsgård,Brinken 19, Skelhøje
Chr Andersen,Viborgvej 5F,Klejtrup
Henry Lykkegård,Kirkebakken 8, -
Agnes Hansen,Viborgvej 16, -
Gyda Rasmussen,Sandstræde 3, -
Anton Johansen,Søvej 6, -
Ingse og Chr Risgård,Skårupv.8 -
Else Andersen,Hvilehjemmet -
Chr Christensen,Skårupvej -
Dagny Sørensen,Lundvej 11,Møldrup
Nikoline Bagger,Bakkevæng.4,Klejtr.
Lilly og Egon Hansen,Birkev.31,Ålestr.
Asta og Hans Cordsen,Hærupv.1,Hærup
Frede Nielsen,"Ødamsgård",Hørby-Hobro
Peter Wammen,Skårupvej 44,Klejtrup
Erik Thy,Åbrinken, -
Svend Eskildsen,Viborgvej 18,-
Karlo Bertelsen,Fuglevænget 13,-
Ingemann Andersen,Hvilsomv.Fristr.
Niels Provst Jensen,Søvej,Fristrup
Leo Nielsen,Skårupvej 19, Klejtrup
Inger Bertelsen,Fuglevænget -
E.J.Jørgensen,H.Gernersgade 6,Ålborg
Bent J.Nielsen,Mejlbyv.47,Nørager
Metha Bach, Søvej Klejtrup
Gunni Hansen,Viborgvej 23, -
Herdis Østerbye,Lindevej 12, Viby J.
Anna J.Hansen,F.Vestergårdsg.22,Århus
Chr Jensen(Fisker),de Mesasv.8,Århus
Erna Bundgaard Rasmussen,Møllegangen 16, Risskov.

Anna Leth,Broparken 6,Viborg
Svend Bohnsen,Vandværksvej,Klejtrup
Karen Jespersen,Østeralle,Strib
Tove Såby Ottesen,Mariusg,7,Ålborg
Sv.Egedal Hansen,Østerbro 44, -
Doris Dalbro,Sct Olufsbakke 52,Viborg
Karin Nielsen,Engsvinget 33,Hillerød
Thorvald Dalsgaard,Klosterv.21,Viborg
Anna Balle,Skårupvej, Klejtrup
Karl Nielsen,Fuglevænget 26,-
Mads Dalsgaard,Spurvevej 6,Viborg
Agnes Clemann,Fuglevænget 38,Klejtr.
Ester Mortensen,Skårupvej 55, -
Poul Mortensen, Søvej 3, -
Krista Bohnsen,Glentevej 27,Ålborg
Flemming M.Madsen,Fuglevænget 44,Klej
Alfred Christensen,Viborgvej 11, -
Ragna og Jens Kolind,Skårupv.29, -
Elåsabeth Mortensen,Chr Tistedsv,Hvor
Janny Jørgensen,gl.Tværv.11,Grynderup
P.Engelbrechsen,Holger Sørensv.Klej.
Ulla Ømark, Fuglevænget 18, -
Ruth Christensen,Tylerv.3,Sønderh,Nib
Kjeld Nielsen,Fuglevænget 14,Klejtrup
Børge Bertelsen,Skovglimt 24,Krusaa
Ivan Pedersen,Fuglevænget 45,Klejtr.
Peter Toft,Viborgvej 27, -
Arnold Karlsen,Skårupvej 34, -
Ingrid Eriksen,Skårupvej 26, -
Gert Kristensen,Fuglevænget 2, -
Carit Dahl Sørensen,Søvej 2 -
Bente Lonsdale,Lyngbakken 10, -
Øris Pedersen,Skårupvej 45, -
Jens Provst,Udsigten 1, -
Simon Christensen,Dalegade 24,Frederi
Inge og Hans Bjørn,Fyrreskrænt 11, Virklund
Lizzi Laustsen,Særmarksvej 2,Holsted
Jette Torp,Allègade 63,Haslev
Astrid og K.Sørensen,Kirkeb.5,Klejtr.
Meta Elkjær,Hannerupvej 248,Hvilsom
Marie Frederiksen,Skårupvej 22,Klejtr
Petra karlsen,Sandstræde 16, -
Edith Fruekilde,Katrinevej 2,Nørager
Ib Bertelsen,C.Tistedsvej 5,Hvornum
Egon Olsen,Hærupvej 4,Hærup
Dorthe Vammen,Skårupvej 27,Klejtrup
Vagn Balle Andersen,Bøgelund 2,Glejbj erg
Orla Hedemand,Skibdalsvej 38,Lindum
Leo Bach Nielsen,Randersvej 68,Hobro
Ingrid Møller,Midtvej 1, Klejtrup
Per Johansen,Lyngbakken 6, -
Ole Madsen,Viborgvej 6, -
Grethe Huda,Sæbyvej 15, Høng

NOGET OM DEN 200 ÅR GAMLE LANDBOREFORM.

Som man i år over det ganske land har fejret 200 års dagen for stavnsbåndets ophævelse, således fejrede man også for 50 år siden, at det da var 150 år siden, at landbrugsreformerne, der bl.a. medførte bøndernes frigørelse, blev gennemført. Dengang skete det bl.a. ved, at landbrugsudstillingen på "Bellahøj" havde et foredrag af landstingsmand, den senere landbrugsminister Hauch, på programmet. I sit foredrag spurgte Hauch:"Hvorfor mindes vi stavnsbåndets løsning?"Han svarede selv ved at konstatere, at det var en afslutning på et århundrede, nej på flere, hvor de danske bønder havde levet under trange kår, hvor herremandsvældet havde gjort dem ufrie, utrygge og åndeligt sløve.Fattigdom og håbløshed havde dræbt initiativ og handlekraft, hævdede han.

Her i 200-året spørger nogle måske, hvad var stavnsbåndet for en mærkelig størrelse, hvad var det, der var så forfærdentligt? Ja, vi må vel først udrydde den misforståelse, at "båndet" var en gammel sag, det var det ikke, med mindre man vil hævde, at et halvt hundrede år er lang tid. Stavnsbåndet blev indført ved en forordning af 4. februar 1733, hvor udskrivningsretten blev lagt i godsejernes hænder. Det var i ikke ringe grad for at skaffe soldater til landmilitsen, at man indførte disse genvordigheder. Det var ikke herremændene, der oprindeligt forlangte denne forordning gennemført; ganske vist opdagede de hurtigt, at der for dem gaves en magt, som de på uhyggelig måde kunne udøve over bønderne. De fik mulighed for at få arbejdskraft til hovmarkerne, og deres mulighed for at forestå udskrivningen blev på mange måder udnyttet med stor vilkårlighed. Det var herremanden, der bestemte, hvem der skulle være soldat. Tjenestetiden var lang, i den sværeste tid 12 år, som i visse tilfælde kunne udvides helt op til 18 år. Egentlig livegne, som i visse andre lande,var bondestanden her til lands ikke, men deres stilling var vel ikke bedre end som sådanne. Stavnsbåndet bandt dem, og godsejernes ret til personlig revselse gjorde dem faktisk til trælle, der måtte finde sig i de forhold, man bød. Fællesdriften, d.v.s. landsbyens fælles dyrkning af de mellem gårde og huse opdelte vanger skar udviklingsmulighederne ned, ligesom hoveriet(pligtarbejde for herremanden) forarmede og demoraliserede bønderne. Stavnsbåndet var en lænke om foden, som tvang dem til at bære deres åg, hvor trykkende og utåleligt, det end kunne være.

Men hvad var det så, der skete i 1788?

Ja, vi er vel i skæret fra de lys, de mange arrangementer i år har kastet, tilbøjelige til kun at huske noget om de åg, der blev fjernet.Vi

forestiller os, at det specielt var noget med, at træhesten blev slagtet. Det er da også væsentligt at erindre, men det er vel ret beset hele komplekset LANDBOREFORMEN, der bør huskes. Denne forordning om udskiftning, der kom allerede den 23. april 1781, var af meget stor betydning. Hovedindholdet var, at hvis en enkelt lodsejer ville have sin del af de i fællig liggende jorder udskiftet og samlet for sig, så skulle han ikke blot have lov, men de andre i fællesskabet skulle i forhold til deres hartkorn tage del i bekostningen ved udarbejdelse af en plan over, hvorledes en fuldstændig udskiftning skulle finde sted. Det kunne forudses, at udskiftningen ville medføre en stor udflytning af gårde. Det blev da også tilfældet i vort sogn. Regeringen lovede at yde byggehjælp på 50-100 rigsdaler for hver gård, der blev flyttet ud på den udskiftede jord(100 rigsdaler svarede til værdien af 43 tønder byg).

Rigets mægtigste mænd var i de tider godsejerne, og naturligvis var der i denne kreds en vældig modstand mod de forestående reformer. Rentekammerets formand, Gregers Juel og Ove Høgh Guldberg udtalte således, at staten ville blive rystet i sin grundvold, men som bekendt står nationen endnu her 200 år senere.

Nu sker der det, at grev Chr D.Reventlov til Kristianssæde på Lolland i august 1784 bliver sat i spidsen af rentekammeret. Nu sker der noget. Reventlov havde i sin ungdom fået en omfattende undervisning og havde ved rejser i udlandet erhvervet en omfattende viden om den økonomiske udvikling i de større lande. Han har selv henvist til den betydning, det havde for ham at få kendskab til engelsk landbrug og dette lands frie landmandsklasse. Han var en mand med et varmt hjerte og med stærke følelser for de undertrykte. Vi skal huske på, at han selv var stor godsbesidder, men han indførte på sit gods forbedret agerbrug, udskiftede bøndergårde, lettede hoveriet og hjalp i det hele taget bønderne til fremdrift. Hans bror Johan Ludvig R., der i 77 arvede Brahetrolleborg efter deres far, var i fuld overensstemmelse med Chr D, men hjernen bag det hele var vel nok den norskfødte jurist Christian Coldbjørnsen. Et klart og skarpt hovede sad der på denne mand, når hjertet så også var i orden, skulle resultatet blive godt, og det blev det vel. En omfattende indsigt havde Coldbjørnsen erhvervet sig som højesteretsadvokat; han havde en mærkelig slagfærdighed i såvel skrift som tale. Der var en modsætning i ham, hvor han det ene øjeblik kunne udfolde en følelsesfuld veltalenhed for i det næste at kunne rette en skarp og bidende kritik mod sine modstandere, og dem var der mange af.

Efter indstilling fra rentekammeret blev der den 25.august 1786 nedsat en kommission på 16 medlemmer, der skulle overveje forholdet mellem bønder og herremænd. Det blev en stor gevinst for Reventlov og det

senere resultat,at Coldbjørnsen blev tilknyttet kommissionen som dens sekretær.Reventlov var nok sjælen i arbejdet, men "hjernen" det var Coldbjørnsen, men man må ikke glemme kronprinsen, den senere Frederik VI; uden hans medvirken, var landboreformen næppe gennemført på det tidspunkt, hvor den blev en realitet. Som nævnt var der en vægtig modstand, især var Reventlov udsat for direkte forfølgelse, hvor man gik så vidt, at man direkte angreb hans karakter. Havde han ikke haft FR VI i ryggen, var reformen, som den forelå, formentlig havnet i papirkurven Nu fik man på grund af kommissionens indstilling den 8.juni 1787 en forordning, der fik den betydning, at der ved fremtidige fæsteovertagelser skulle foretages synsforretning af erfarne mænd, hvor det bl.a. skulle fastsættes, hvor stor en besætning herremanden var forpligtet til at overlade fæstebonden, ligesom det her blev forbudt at straffe bønderne med træhest, halsjern, fængsel i hullet m.v. Ved denne forordning blev bonden- i forholdet til herremanden- virkelig fri. Så kan man sætte de her afskaffede forhold i relation til de landmænd af 1988, der hævder, at de lider stavnsbåndets kvaler. Konditionerne er i alle tilfælde anderledes i dag end dengang.

Stavnsbåndets endelige løsning, ja det er jo dateret til den 20.juni 1788, det er da også denne dato, vi nys har fejret, men det var jo ikke sådan, at fra denne dato var alle frie. Det var i første omgang kun dem,der var over 36 år eller havde udtjent deres soldatertid. De der endnu ikke var 14 år, skulle kun være bundet i tre måneder efter forordningens udstedelse, men for de 14-36 årige skulle stavnsbåndet altså stadigvæk gælde, indtil de var færdige med at "springe soldat" Først fra 1800 skulle al hæftelse bortfalde.
I mange kredse rådede der frygt for, hvad den givne frihed dog kunne føre med sig. Man sagde i nogle kredse:VAR BONDEN EJ BUNDEN,VAR HAN VÆRRE END HUNDEN. Det var en grov påstand.

Naturligvis var det en lykkelig tid, der forestod for bondestanden, men som også i vor tid, kan man være lidt beklemt og usikker for fremskridtene. Der er ingen tvivl om, at alene udflytningen fra det lune fællesskab for mange var en tvivlsom frihed. Tænk på den afstand, der var til det kendte og "kommen hinanden ved" Mon ikke det har været årsagen til, at vi nogle steder ser, at gårdene stadig ligger i "byen" mon ikke vi hos os ser lidt af det i Hærup, hvor jeg synes, der er mindelser om landsbyfællesskabet. Den sidste gård, vi har set flytte ud, var vel Villadsens (Haraldsminde), der først flyttede fra Hærup sø efter branden i 1936.

LANDBRUG I GAMLE DAGE.

Når vi normalt taler om landbruget i "gamle dage", tænker vi vel ikke tilbage til stavnsbåndstiden, snarere vel til noget i retningen af det første kvarte af indeværende sekel.
Knud Sørensen har her sidste vinter skrevet nogle erindringer især om årets gang på "Alshøjgård" i Hejring, hvor han så dagens lys første gang i 1912. Gården er en af de efterhånden få i sognet, vi kan kalde slægtsgårde. Beskrivelsen er et fint stykke lokalhistorie, og det er ikke for læserne svært at fornemme, at forfatteren har hygget sig ved at lade tankerne vandre tilbage til en tid, som var så helt anderledes end i dag. Det er meget anbefalingsværdig læsning, som findes såvel i vort arkiv som på biblioteket. Vi har fået lov til at plukke lidt her til hæftet.

"Gårdens tilliggende var ca 200 td.land, hvoraf omkring 85 var hede og skov. På gården var der et folkehold bestående af 3 karle, en gift fodermester, 2 piger og en daglejer. Besætningen bestod af ca.50 stk kvæg, hvoraf omkring halvdelen var malkekøer. Trækkraften bestod af 6 arbejdsheste, men derforuden havde man nogle plage og føl. Endvidere var der i besætningen en snes får og lam,6-8 grisesøer+fedesvin. Arbejdstiden var om vinteren fra 6 til 18, men om sommeren startede man en time tidligere. Man holdt en times middagspause og om sommeren tillige en halv time fri om formiddagen. Om årets gang for så vidt angår arbejdet skriver Knud:
"Året for en landmand begynder vel, når sæden omkring 1.marts skal i jorden. Først forbereder man afgrøden ved såning af kunstgødning, som man fik hjem i sække á 100 kg. Det var kali og fosfat, der først skulle blandes i rette forhold, der var passende efter den afgrøde, der skulle dyrkes. Arbejdet foregik med håndkraft, og det krævede sin mand, når man måtte gå i en blød pløjemark med 50 kg i såposen.
Der var på gården en "rangorden", forstået på den måde, at det mest kvalificerede arbejde påhvilede forkarlen, som vel for det meste også var den ældste og mest erfarne af karlene. Det var således en selvfølge,at det var forkarlen, der kørte såmaskinen, når det første stykke var beredt ved harvning. Dette arbejde kunne de yngre karle så gøre færdigt. Det var også kotume, at det var forkarlen, der såede roerne. Det var her ikke alene karlens renomè, der stod på spil, hvis rækkerne viste sig ikke at stå snorlige. Det kunne være en tort for gården og medføre mange spydigheder sommeren igennem, hvis resultatet var faldet mindre heldigt ud. Et andet sommerarbejde-tørvegravningen- krævede også en stor arbejdsindsats, idet der til gårdens forbrug skulle skæres ikke mindre end 60.000 stykker tørv.

Året vekslede med forskelligt gøremål, der var bestemt af årstiden; man rensede roer, man ryddede op og kalkede bygningerne, måske var der et stykke af stråtaget, der skulle udbedres, men ikke mindst var udtynding af roerne meget arbejdskrævende. Her indforskrev man en daglejer eller to, som havde akkord på dette arbejde; i de tider, vi taler om, var akkorden på noget i retning af 25-30 øre pr. 100 favne. Det kunne give omkring en femmer om dagen, men naturligvis her som i andre forhold, var der nogle, der var mere ferme end andre og følgelig fik en større fortjeneste ud af det.

Sommerferie var et ukendt begreb; folkene fik en tre fridage om året, noget andet var nok lige så utænkeligt for arbejdstageren som for arbejdsgiveren. På de fleste gårde i sognet var det vist en tradition, at folkene havde fri til sommermarkedet i Hobro og til dyrskuet i Viborg.

Når man kom til kornhøsten, var det tiden, hvor bonden fik en fornemmelse af, hvorledes året havde været. Det var indtægtssiden i regnskabsbogen, der viste sig. Knud fortæller om den tid af året:
"Når kornet var modent, kom forkarlen igang med selvbinderen. Det var lange dage, der forestod for ham og alle andre på gården. Han startede om morgenen, når kornet var tørt nok til, at maskinen kunne køre. Han fortsatte til middag, hvor der kom mad ud i marken til ham, og hvor han samtidig fik et nyt hestespand ud. Videre gik det til ved 4-tiden, hvor der igen blev leveret friske hestekræfter ud i marken, så fortsatte karlen så længe, kornet var tørt nok at køre i. Det var for alle en hektisk tid,de andre gjorde deres arbejde ved at sætte neg sammen i sæt a 12 stk. Ved at skue ud over herligheden, kunne bonden gøre status, idet det var en tommelfingerregel, at 60 neg gav en tønde korn. Dette var naturligvis afhængig af såvel årets klimatiske forhold som af jordens beskaffenhed, som var bestemmende for kernesætningens kvalitet.

Årets gang fortsatte med skrælpløjning og harvning, og når man kom omkring september, var det kartoflerne, der kaldte. Foruden gårdens egne folk, kunne der være helt op til en snes løst ansatte til at samle op. På "Alsinghøjgaard" var det sådan, at forkarlen kørte de opsamlede kartofler sammen, men det var chefen selv (Kr.Sørensen), der kørte optageren.

Vintersæden skulle i jorden; når vi nærmede os oktober, var det roeoptagningen, der var på programmet. Her som i høsten var gårdens piger med i markarbejdet.

En vemodig tid nærmer sig, 1.november-skiftedag,vemodigt og spændende siger Knud. Der skulle siges farvel til de bortdragne og velkommen til dem,der kom, men efterårsarbejdet fortsatte, indtil juleforberedelserne stod for døren. Beskrivelse af disse, må I have til gode.

"SKÅRUPGÅRD" ET MODERNE LANDBRUG.

NU TIL NOGET HELT ANDET, siger man i en udsendelse i TV, og sandelig er det noget helt andet, når man ser ind på en moderne landbrugsbedrift anno 1988.Det gjorde jeg en vinteraften først på året ved at besøge Herdis og Jens Christian Jensen på "Skårupgård". I sammenligning med hvad vi lige har læst på de foregående sider, er det som nat til dag

Også her er indlæget taget fra en større sammenhæng, som også er tilgængelig i vort arkiv og på biblioteket.

"Skårupgård" er også en slægtsgård, idet den nuværende ejer har overtaget gården efter sin mor, der igen har taget over efter sin far, Jens Sørensen, eller ØSTER-Jens, som vi vel husker ham.Samtalen jeg har med Jens Christian, går udover det, der vedrører gården, også mere bredt på det landbrugspolitiske, idet J.C. bruger ikke så få af sine kræfter som organisationsleder, idet han blandt flere andre tillidsposter er formand for Hobro-egnens Landboforening.

"Skårupgård" har i dag et tilliggende på 100 hektar(HA), men derforuden har man en gård i Lindum på ca 20 HA (1 HA= ca 1,8 td.land). Besætningen består i dag af ca 400 stk kvæg, hvoraf over 150 er højtydende malkekøer.Når man som lægmand får en sådan virksomhed gennemgået, får man let en fornemmelse af, at det mere er en fabrik end et landbrug, man gæster. Ejeren protesterer dog mod sammenligningen og hævder, at han er bonde, hverken mere eller mindre.

På "Skårupgård" er der ca. 200 kalve, der hvert år ser dagens lys første gang; den daglige mælkeproduktion ligger på ca. 3 tons, hvilket igen siger, at en enkelt medarbejder malker ca 1,1 million kg mælk på årsbasis, denne mængde er iøvrigt stigende.

Arbejdet på en sådan bedrift er naturligvis ikke underkastet tilfældighedernes frie spil, det er derimod resultatet af en intens planlægning, der skal give resultatet. På gården er der en fremmed arbejdsstyrke på 4 mand. Den ene af sønnerne, der ejer "Poulsgård" i Hærup, som han driver uden besætning, er driftsleder for så vidt angår markarbejdet både på Skårupgård og gården i Lindum. I staldene regerer Jens Christian selv sammen med fodermesteren, der på en så stor virksomhed så absolut er en nøgleperson. En fodermester i sådan en virksomhed af i dag har ikke megen lighed med tidligere tiders kollega. "Mester" i dag er en kombination af en dygtig landmand og en EDB-specialist. Hans kontor er udstyret med alle moderne, tekniske hjælpemidler, hvor især en EDB-terminal er et meget nyttigt værktøj.På en anden måde end tidligere kender fodermesteren sine dyr, men påpasseligheden og interessen for det levende materiale er ikke mindre nu end tidligere.

"Materialet" er først og fremmest de køer, der lever en tryg tilværelse i den store, moderne løsdriftstald, hvor de bevæger sig frit fra soveafdelingen over i "spisestuen", hvor datasystemet ved foderautomaten aflæser den dekoder, køerne bærer om halsen. Denne aflæsning bestemmer, hvorvidt det enkelte individ må få serveret mere af den tilmålte kraftfoder eller om dagens ration er opbrugt. Denne aflæsning er grundlaget for fodermesterens kontrol med det enkelte dyr; han kan på sine daglige "output" se, om der er dyr, der ikke bruger deres ration. Viser der sig over flere dage at være mindre forbrug end det planlagte, så er det signalet til, at fodermesteren må tage pågældende ko under nærmere observation for at finde ud af, hvorfor appetitten svigter; resultatet vil ofte være, at dyrlægen må inddrages. På tilsvarende måde kontrollerer fodermesteren på sit apparatur køernes daglige mælkeydelse. Det forholder sig således, at der for det enkelte individ er lavet en prognose for den årlige ydelse; ved for hver dag at kontrollere ydelsen er man i stand til at korrigere den daglige mængde af kraftfoder, der er relevant for at holde sig på rette kurs.

Som man kunne forvente i disse tider, hvor al tale går på rentabilitet, når man hører om effektive brug, er man ikke på "Skårupgård" faldet for at køre en ensidig produktion på kvæg, men man har også en ret stor svinebesætning. På mit spørgsmål om det er noget i retning af at ville sikre sig med både at have gynger og karrusel, svarer Jens Christian, at det er en noget gammeldags indstilling, han har, at der skal være blandet dyrehold på gården."Skulle jeg følge konsulentens anvisning, så skal svinene ud". Han tilføjer også, at hvis det er køerne, der er gyngerne, og det går galt, så er fortjenesten, der i bedste fald kan hentes på karrusellen (svinene) af så ringe et omfang, at det ikke kan rette meget op.I forhold til køerne er svinene kun en biproduktion.

Jens Christian Jensens udadrettede virkefelt er som nævnt af landbrugspolitisk art, han forklarer mig om nogle af de besværligheder, dansk landbrug har at kæmpe med i dag, her bl.a. slagsmålet med de meget omtalte mælkekvotaer, der er indført for at hindre en for stor overproduktion i EF regi. Vi kommer også i samtalen over de problemer, der er med hensyn til generationsskifter, hvor det er meget svært for de unge at håndtere de store lån til en alt for stor rente, de nødvendigvis har som modspiller. Et drilsk spørgsmål i retning af om ikke bønderne så ofte har råbt:"Ulven kommer", at der ikke rigtig er nogen, der tror på det, når ulykken virkelig kommer, besvares med "Den er kommet".

TRÆSKO-Stines hus 100 år.

Endnu fornemmer jeg den søde lugt af læder og beg, som man i min barndom mødte den, når man trådte ind i den lille butik i Klejtrup Træhandel, som et skilt udenfor til venstre for døren forkyndte var stedet.

Skiltet er borte, det er træskohandler Stine Nielsen også. Hun døde i 1958, da var hun 87 år. En lang og travl arbejdsdag var afsluttet.

"Træskostine", som hun kaldtes i kraft af sin bestilling, og så sandelig ikke som noget ondsindet øgenavn. Dertil var hun alt for respekteret, ikke mindst når man kendte de vilkår, hun havde levet og virket under. Hendes mand, Chresten Nielsen.døde fra hende og 7 børn i 1908, da han kun var 44 år. Længe var ægteparret klar over, at tuberkulosen ikke var en modstander, man den gang kunne vinde over. Stine bad sin mand lære sig håndværket, så hun kunne klare tilværelsen for sig og sine, hvor var indbefattet også moderen, der levede i hjemmet, til hun var over 90 år.Stine var en stærk kvinde, det var vel heller ikke i de tider almindeligt, at man havde ondt af sig selv, selv når tilværelsen kunne synes ond.Stines trøstende ord til den snart bortdragne mand var: "Må Vorherre bevare din sjæl,Chresten, så skal jeg nok sørge for, at ingen her kommer til at lide nød". Det- som alle andre løfter hun gav, holdt hun. Offentlig hjælp var for hende et ukendt begreb, selvom hun fik tilbudt støtte til sin gamle moder, sagde hun pænt Nej Tak!

Tre af Stines børn udvandrede til Amerika, og da hun var 75-76 år kom der en invitation til hende og hendes datter, Agnes Hansen, som så begav sig ud på den store rejse over Atlanten. Det foregik med skib, og opholdet i det store land strakte sig over et helt år.

Stine Nielsen som 85-årig-

Det lille smukke, lyserøde bindingsværkshus på Viborgvej er en perle for Klejtrup. Vi er vist mange, der kører langsomt forbi huset, når vi har ærinde i byen. Selvom der er sket lidt forandring med huset, ved at der for nogle år siden blev sat kviste på taget, så er det noget af det, der trods alt står der som noget af det faste. Det må være meget, meget gammelt- ja, det er det nok, men på stedet hvor det står, har det kun 100 år på bagen. Netop i 1888 købte Agnes Hansens morfar det fra en nedrivning i Bigum. Kresten Rasmussen har formentlig følt, at det var noget gammelt ragelse, som skulle vige pladsen for noget mere nymodens. Agnes' bedstefar, Anders Bager, havde haft Hvornum Vestergaard (Karl Olsens), han gik ned med ejendommen, idet en kaution blev effektiv i forbindelse med en købmands fallit. Der var derefter ikke anden mulighed end at forlade gården, og det gik så således, at det blev muligt, at købe et stykke jord fra købmandsgården, hvor huset fra Bigum blev opført. Det har nok ikke kostet mange kroner, men Anders Bager følte sig nok knækket af de tunge begivenheder, han døde få år efter, men heldigvis var den unge træskomand Chr Nielsen med i bedriften. Han blev gift med den unge- kun 19 årige, Stine, og så gik det jo ellers, som vi har beskrevet det på den foregående side.

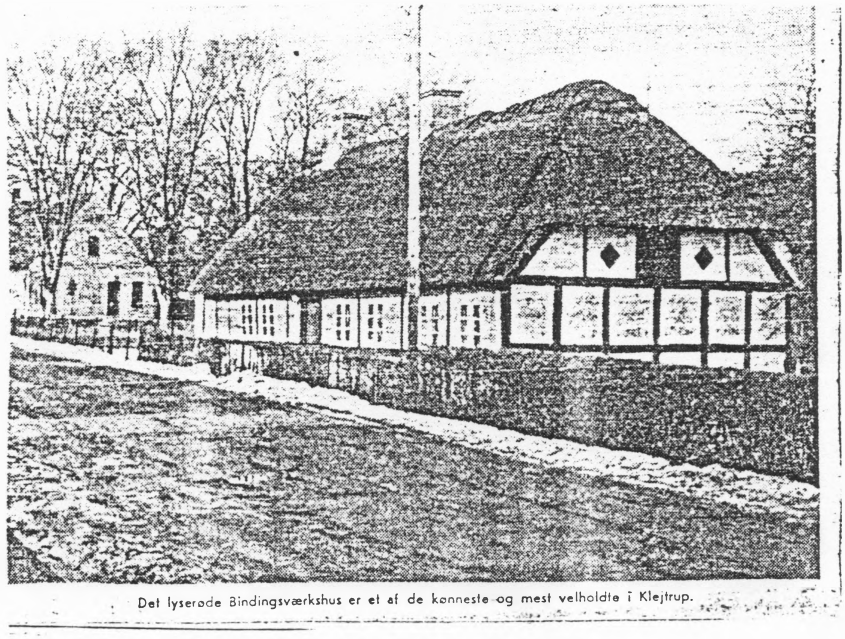

Det lyserøde Bindingsværkshus er et af de kønneste og mest velholdte i Klejtrup.

Huset, som vist alle ville savne i bybilledet, hvis man skulle finde på at "sanere" det bort. Det sker nu heller ikke. Det er bestemt, at Agnes' brorsøn, Per Nielsen, til sin tid skal overtage huset. Huset vil i den kommende ejers hånd være vel forvaret. Der er ingen tvivl om, at den pietetsfølelse, det har været omgærdet af, til fulde vil blive videreført. For os, der synes, det er en perle, er det glædeligt at se, hvor velfriseret denne ejendom altid har været. Den 100-årige skal have gode ønsker med sig fremover fra Lokalhistorisk Forening.

Det stod i avisen

Der er fra nogen side ytret ønske om, at vi fortsat omtaler nogle af de hændelser, som vi støder på ved gennemgang af gamle Hobro-aviser. Der er nu gennemgået 53 årgange, eller ca 16.000 stk. Vi vil bringe nogle hændelser, store og små, frem fra glemslens mørke.

For 40 år siden.

I mange af landets aviser skrives der om Jensine og Peder Dalsgaards rejse til Argentina, hvor de skal besøge deres 5 børn, der er udvandret mange år forinden. Det var endnu i 1948 noget særligt at begive sig ud på en sådan flyrejse, her var begivenheden så meget større ved, at det drejede sig om et ægtepar, der havde så høj en alder, at de kort efter hjemkomsten fejrede deres diamantbryllup. Dette fejredes på hotellet den 30.oktober 1948. Det var forinden deres hjemkomst meddelt fra Argentine, at Per havde nedlagt en hare på en jagt, han havde deltaget i i det fremmede. Parret opnåede 5 år senere at fejre krondiamantbryllup. Det er således i år 100 år siden, at de blev gift.

I marts dør lærer Fogh 61 år gammel. Den opslåede førstelærerstilling besættes med lærer P.J.Grande, Sparkær.

Den 7.oktober afgår fhv. møller P.Hermandsen,Hobro, ved døden 73 år gammel. Det meddeles, at han i sin Klejtruptid spillede en stor rolle i det offentlige liv. I nekrologen står der bl.a,at han var en pionertype og fik sin del af de skuffelser en sådan kan blive udsat for. Vi kan tilslutte os denne konstatering:"Når Klejtrupegnen en gang får en lokalhistoriker, vil han fra den første halvdel af dette århundrede ikke finde ret mange foretagender af betydning, hvortil P.H.s navn ikke er knyttet og som har nydt godt af hans organisationstalent".

Der skrives om store fredninger ved Klejtrup sø med forbud mod bebyggelse og høje træer. Erstatningen til lodsejerne beløber sig til 12.498 kr.

Aldersrenteforeningen holdt stiftelsesfest på Klejtrup hotel lørdag den 9.oktober 1948. Hvis foreningen er "far" til den nuværende Pensionistforening, må denne således have 40 års jubilæum i dette efterår.

Fra sognerådsmødet i oktober 1948 meddeles det, at man nu tager fat på arbejdet på den nye Skivevej. Kommunen får et tilskud på 612.000 kr til projektet. Det besluttedes på samme møde at godkende oprettelse af børnebogsamlingen ved egnens skoler.

For 50 år siden.

Vi vil her affotographere en hel side fra vor afskrift af "Himmerland" fra den 13 april 1938. Jeg kan forsikre, at man også dengang syntes, at skatterne var byrdefulde.

Onsdag 13/4 Skatten i Klejtrup.
I Klejtrup kommune er ligningsprocenten 7,1. Følgende svarer over 150 kr i skat.

Klejtrup:

Jørgen W.Fogh,lærer	825	M.Jensen,hotelejer	184
K.Repholtz,læge	1256	Jens Jensen,rentier	151
H.Christensen,uddeler	478	Frode Jensen,gårdejer	245
J.Hansen,mekaniker	177	A.P.Andersen, -	333
J.Mikkelsen,dyrlæge	954	Chr.Dalsgaard -	300
A.Jänichen,bagerm.	407	Kr.Mogensen -	277
J.Agerskov,trikotageh.	211	Andreas Nielsen -	362
N.Thoft,karetmagr	436	Jens Bach husm.	251
W.Nielsen,købmand	593	Otto J.Frandsen -	176
J.Mortensen,Elektriker	184	L.Bach. gårde.	879
Chr Holm, mejeribest.	383	Gregers Hersom -	289
S.Bundgaard,boghandl.	273	Palsgaard Bach -	359
C.H.Christensen,ekviperih	162	Chr Skals husm.	187
V.Nielsen,smedemester	184		
P.Chr.Pedersen,snedkerm.	264		
L.P.Kold, hestehandler	235		

Skaarup (Under denne har man åbenbart medtaget Hærup)

Andreas Nielsen,gårdejer	489	Harald Villadsen,gårde.	572
A.Chr Andersen -	222	Laust Pedersen -	536
Jens Sørensen,rentier	461	Brun Christensen,husm.	228
Th.Jensen gårdejer	328	J.M.Nøhr gårde.	334
Chr Andersen husm.	168	Kristine Skaarup -	517
J.S.Nielsen, gårde.	301	Jens Nielsen -	280
P.J.Østergaard,husm.	168	Alf.M.Nielsen husm.	169
Sørine Jensen gårde.	494	Chr Christensen -	169
J.M.Jensen -	174	Chr Christensen gårde.	171
Niels Jensen -	321	Otto Jensen -	432
N.P.Christensen,husm.	163	Esper Nielsen -	508
Søren Christensen,gårde.	224		

Fristrup:

Kr.Sørensen,gårdejer	639	Chr Pertelsen gårde.	347
Kr.Rasmussen -	519	Kr.Bagger -	477
P.Knudsen husmand	168	N.Provst Jensen, husm.	174
Søren Nørskov,gårdejer	440	Jens Pedersen, -	249
Echardt Pedersen,husm.	174	Marius Vasehus -	234
Marius Nielsen, -	161	Chr Jonasen,købmand	439

Hejring:

P.Clemann, gårde.	607	Chr.Vammen, gårde.	583
Just Pedersen, -	254	Joh.Nielsen -	364
N.Thorsgaard, -	226	Holger Sørensen,husm.	168
Chr Andersen -	610	Th.Hersom, gårde.	553
And. Lund -	286	Kr.Kjeldsen, husm.	215
Chr Sørensen -	870	Kr.Eriksen,lærer	250
Ingv. Skals -	391	Enkefru Busk,rentier	319
Martinus Mortensen husm.	168	Jens Pedersen, husm.	150

Sognefogedforeningen for hele landet rettede i 1938 en anmodning til ministeriet om at få sognefogedernes løn forhøjet til en fast grundløn på 150 kr med et tillæg af 10 øre pr indbygger og 5 øre pr hektar, samt at der ydes gratis telefon.

I forbindelse med gaderegulering og asfaltering i Klejtrup, hvor bl.a. hotellets rejsestald blev ombygget til veranda, skrev "Himmerland" Klejtrup sø.

En af de smukkeste cykle- eller bilture er over Nr.Onsild til Klejtrup. På denne strækning har man udsigt over lyngbakker, skovklædte bakker og dale og sluttelig over Klejtrup sø og den hyggelige lille by. Klejtrup har ikke tidligere gjort noget for at henlede opmærksomheden på egnens naturskønhed, men når Muhamed ikke vil komme til bjerget--. De tusinder af mennesker, som vil se og lære at kende den danske natur, må også have lov at lære denne egn at kende, og derfor henledes opmærksomheden herpå. I byens midtpunkt ligger hotellet, som netop her i foråret har fået tilbygget en glasveranda, hvor gæsterne kan få serveret kaffe, øl og sodavand for slet ikke at tale om lækre Klejtrup ål og al anden slags spise. Planlæg en tur hertil, de vil ikke fortryde.

Det er en Oplevelse
at køre til Klejtrup gennem Nordjyllands smukkeste Egne.
— Parker ved Hotellet. —
Smukke Omgivelser — God Kaffe — Ny stor Veranda.
Musik hver Dag — Stor Sal til Afhenytte'se for Foreninger og Selskaber. — Telf. 44, Klejtrup.
Her serveres de bekendte, fine Klejtrup-Aal. — **M. Jensen.**

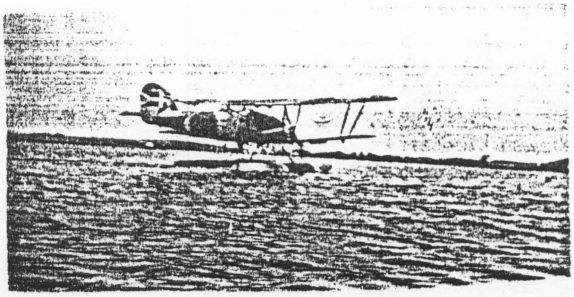

I går formiddags, den 23 juni ved 9.30 tiden fik Klejtrup uventet flyverbesøg, idet en vandflyvemaskine gik ned på søen. Det viste sig at være en stedsøn af læge Repholtz, flyverløjtnant Walter Lonsdale, som kom flyvende for at aflægge en visit, inden han om kort tid flyver til Grønland for at aflevere en flyvemaskine til Dr. Lauge Koch. Der var selvfølgelig stor interesse for flyvemaskinen i Klejtrup, og der var mange mennesker ved søen, indtil flyverløjtnanten igen lettede ved 13-tiden.

I november fyldte sognets ældste kvinde 90 år. Det var enkefru Ane Kirstine Serup. (De bliver gamle i den familie. Hendes søn,Kr.Serup, døde i 1986, hvor han kun manglede et år i at fylde 100 år).

I december tog sognefoged Karl Berthelsen ophold på Klejtrup hotel for en tid, idet der var konstateret mund- og klovsyge i besætningen hos sønnen i Fristrup, hvor han boede.
I "Himmerland" ser vi, at sygdommen rasede i mange besætninger. I december måned var der alene anmeldt på 17 ejendomme i sognet.

For 60 år side.

Købmand Salholt Bertelsen sælger sin forretning(Købmandsgården) til uddeler Philip Fr. Laier, Lysgaard, til overtagelse 1. maj. Bertelsen køber derefter forretning i Hasselager ved Århus.

Jens Ettrup sælger sin ejendom i kæret med besætning og avlsredskaber til landmand Magnus Larsen,Øris, for 10.000 kr.

I forbindelse med branden i Hærup, hvor Niels Frederiksens gård nedbrænder, tilstod gårdens 14 årige tjenestepige, at hun havde sat ild til, fordi hun længtes hjem til forældrene. Pigen slipper for straf, men kommer under værgerådets forsorg. Gårdens ejer fik en bøde på 25 kr, for at have overtrådt brandpolitiloven ved at bortkaste varm aske. Tjenestekarlen fik en bøde på 15 kr for at have røget tobak i lade og stald.

En kreaturtælling i sognet viser, at der på 126 landbrug findes 1 hingst, 130 heste,171 hopper,34 plage,15føl, 27 tyre, 22 stude, 828 køer, 165 kvier, 822 kalve, 21 orner, 255 søer og 1416 grise.

For 75 år siden.

Fra Klejtrup skrives der til Hobro Dagblads redaktion:
"Man er fyldt med ideer og planer herude, snart tages der tilløb til søens udtørring, snart er det mergeloptagning fra dens bund, der optager sindene. Nu er det elektriciteten, der er på trapperne, idet man spekulerer på at få drivkraft fra møllen til et elektricitetsværk, der skal omfatte de omliggende byer. Og midt i al den spekulation er der ingen lejlighed til at kede sig, thi så er der foredrag, og så er der bal. I fastelavn var der tombola i fire dage. Sig så at vi ikke er med i Klejtrup!"

Det stiftede mergelselskab, der har til formål at optage mergel fra bunden af Klejtrup sø, er nu trådt ud i livet. Gårdejer Kr.Sørensen,Hejring, er formand. Man har sluttet kontrakt med entreprenør Mikkelsen, Vammen, om at optage 4000 kubikfod mergel. Arbejdet skal være færdigt inden 1916. Foretagendet ventes at gavne den mergelfattige egn.

Der nedsættes et udvalg bestående af læge Hegelund-Lange, købmand Christensen og snedker Bundgaard til at forhandle med møller Hermansen om at få leveret EL fra vandmøllen.Omkostningerne er beregnet til 17.000

I Hersom-Bjerregrav-Klejtrup sogneråd vedtages det, at kommunen skal overtage organistaflønningen i Klejtrup kirke, for så vidt der ved indsamling i sognet kan tilvejebringes 1800 kr til at anskaffe et orgel samt 500 kr til lønninger i de første år.(Det er først i 1923, at Poul Hedemand skænkede et orgel til kirken).

SØREN POST.

Der er vel næppe nogen, der har bragt Klejtrup-navnet så vidt omkring som Søren Poulsen. Hvor man end kommer, vil der være nogle, der enten har besøgt verdenskortet, eller har hørt om dets eksistens. Der er vel heller ikke andre, der i højere grad end Søren har været gennemsyret af klejtrup, og så har det endda flasket sig sådan, at han hverken er født eller afgået ved døden her.

Søren Poulsen fødtes på en lille hedeejendom i Døstrup den 12.september 1888, og han døde på et plejehjem i Mariager den 30.juli 1969, hvor han dog kun havde et kort ophold.

Det var lidt af en tilfældighed, at Søren fik den stærke tilknytning til klejtrup, som tilfældet blev. Hans morfar, Chr Madsen, var kørende post, men da han blev syg og ikke kunne klare tjenesten kon dat teren og svigersønnen, Jens Chr. Poulsen, hjem, formentlig kun for at passe posttjenesten for en tid. Det gik imidlertid sådan, at Jens Chr. Poulsen fra den 1. januar 1892 overtog postkørsen og -omdeling. Det er således faderens erhverv, der har givet Søren tilnavnet Post, det navn vi lokalt kender ham under.

Der var næsten noget symbolsk i Sørens første møde med Klejtrup. Det fortælles, at han, da han blev læsset af ved bedsteforældrenes hjem på "øen", straks satte kursen mod søen. Man kunne fristes til at sige, at han blev der resten af livet. Skal vi lade vor beretning passere sandhedens sold, må vi vel erkende, at Søren faktisk kom omkring i verden langt, langt borte fra Klejtrup sø. Ingen vil nok modsige mig, når jeg hævder, at kærligheden til Klejtrup sø mere end noget gav ham livsindhold.

Der var en ting, der tidligt stod klart i Sørens bevidsthed. Han ville ikke ud at tjene bønderne, hvad på de tider var mest almindeligt. Jeg har hos de, der stod ham nærmest forsøgt at lodde dybden, af denne modstand, lå der nogen social "vagthed", var der nogle oplevelser, der drev ham til denne stillingtagen ? Vi ved bare, at sådan var det.

I stedet tog Søren så til søs i første omgang i det meget små, idet han efter konfirmationen tog hyre på en lille båd, der sejlede mellem Frederikshavn og norsk havn. Det var en lille sejlførende båd, der som besætning kun havde skipper og den fjortenårige Klejtrup-dreng. Senere sejlede Søren en tid med kabelbåden "Ulvsund" (Billedet).

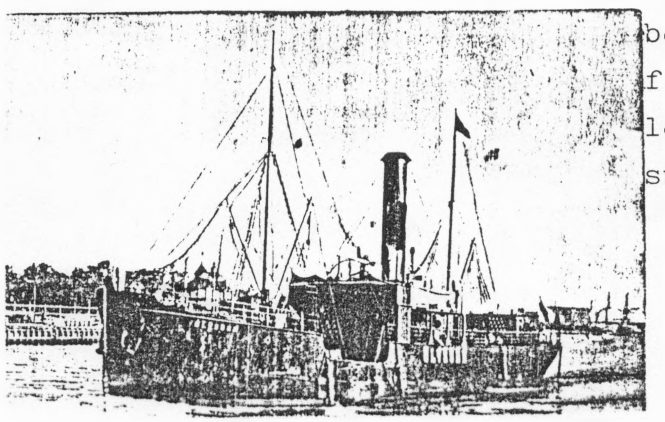

Allerede på disse forhyringer måtte Søren konstatere, at han ikke var særlig søstærk. Det kan undre, når man ved, hvormeget han har boltret sig på Klejtrup sø og elskede det våde element her, men måske kunne det blive for stort for ham.

Søren kom hjem og gik i tømrerlærer hos snedker Laursen, der da havde sit værksted i mellembygningen bag Skårupvej 7, senere flyttedes virksomheden til Brovej 8, hvor snedker Pedersen overtog snedkeriet efter Laursens fallit.

Som ca 20 årig drog Søren med sin håndværkeruddannelse som ballast ud i den store verden, han kom til staten Illinois, hvor han i særlig grad virkede med sit håndværk. Han beskæftigede sig dog også her med vand

Søren blev "over there" en snes år og satte så kursen mod Klejtrup, hvor han kom hjem og købte sit barndomshjem "øen". Herefter startede så det, der vel blev hans livs eventyr. Det vil sige, tanken om verdenskortet var ikke undfangen, han gik i gang med det omfattende reguleringsarbejde, hvor vel det først bestod i at lave en farbar vej fra møllen og over til sin ejendom.Før den tid skulle al trafik gå syd om Frode Jensens gård.Søren lavede sportsplads, han plantede frugtplantage, som nok ikke var nogen økonomisk gevinst,kyndige siger, at området var for koldt og upassende for frugtavl. Det var nok heller ikke her Sørens interesse lå. Det var søen, der trak. Han lavede et meget smukt anlæg, hvor verdenskortet nu ligger. Der var skabt et sandt eldorado, hvori bl.a. indgik en lystbådehavn, selv konstruerede han en vandcykle, som mange morede sig med at tage en tur på. Søren var noget af en tusindkunstner. Han var iderig, nogle syntes nok, at han var lovlig"hitpåsom". Han byggede bl.a. nogle skibsmodeller, hvor han eksperimenterede med en art stabiliseringsanordning, som nu vist er almindelig udstyr på moderne skibe. Vi vil i en senere artikel omtale nogle af de opfindelser der af forskellige er gjort gennem tiderne.

Som så meget andet i tilværelsen, er verdenskortets tilblivelse et resultat af et tilfæl-og-En sænkning af vandstanden i begyndelsen af fyrrene førte med sig, at Sørens smukke anlæg blev delvist ødelagt, han kunne måske godt have retableret det, men han så pludselig en sten i vandet, der gav ham en ide, idet den tegnede et landområde eller lign. Herefter gik Søren Post i gang med de hjælpemidler, der var dem, han benyttede sig af, det var en pram, en skovl og en trillebør. Det var de redskaber, han benyttede sig af, men først foretog han en meget omfattende planlægning, der bl.a. indeholdt, at det hele er sat ned i et ganske bestemt målestokforhold. Han havde mange planer, om der blev nogle, han ikke fik realiseret, ved jeg ikke, men han nåede at se, at hans værk blev anerkendt over det ganske land, ja langt ud over vore egne landegrænser.

Vi har set billeder af nogle af de huse, Søren opførte i USA. Vi har her et billede af to huse, han for egen regning opførte i byen Elliot i staten Illinois, med salg for øje.

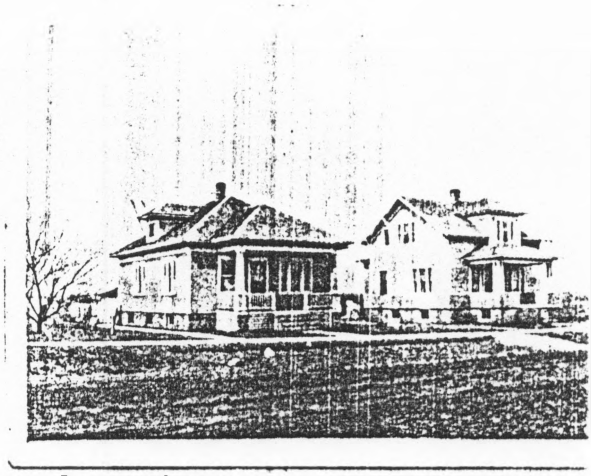

Også som turistskipper i det fremmede forsøgte Søren sig. Han havde en flodbåd, men bygger en større oplever så det uheldige sammenfald, at en fremmed udflugtsbåd kæntrer, med den sørgelige konsekvens, at alle ombordværende drukner. Myndighederne forbyder herefter al udflugtssejlads, hvilket medfører en økonomisk ørefigen for vor bysbarn.

Efter hjemkomsten kom han også til at opleve dramaer i forbindelse med vandet. Her blev det i to tilfælde Søren, der blev redningsmanden. Det skete, da han den 20.juli 1929 redder den 7-årige Niels Brøndum og den 9.august 1937 tilsvarende redder Dagmar Hansen fra druknedøden. I det sidstnævnte tilfælde omkommer Dagmar Hansens forlovede Marinus Jørgensen, der var hjemmehørende i Fristrup. I begge tilfælde modtog Søren fra Justitsministeriet et sølvbæger "til minde", som der står i skrivelserne.

Efter den sidste drukneulykke, afholdes der en koncert ved doktor Knud Repholtz og frue, hvorfra der skabes midler til den båd og det redningshus, som Søren lægger sin arbejdskraft i at skabe. Det blev indviet netop her i sommer for 50 år siden.

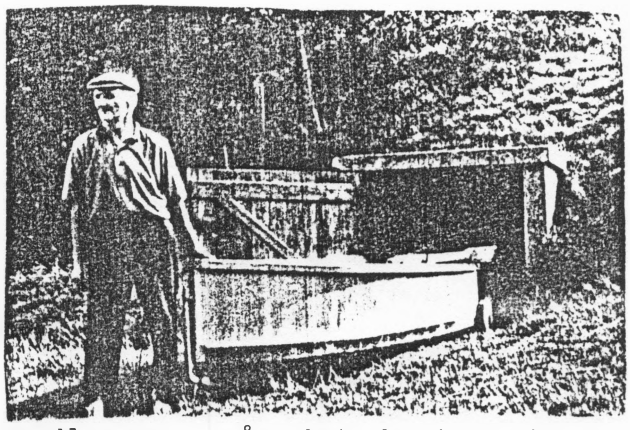

Vi bringer en fotokopi af Søren ved den båd med vandtætte rum, som han"kreerede".

Båden eksisterer ikke længere, redningshuset, som han også opførte er i dag nærmest en ruin.

En af vor forenings mest aktive medlemmer, når det drejer sig om at fremskaffe materiale og viden om og fra vort lokalområde er Sørens søstersøn, Bent J.Nielsen, der er bosiddende i Nørager. Blandt meget andet, Bent har været behjælpelig med, har han været behjælpelig med stof, så vi kunne tegne dette billede af morbroderen i anledning af hundredåret for dennes fødsel. Bent siger om Søren:"Han så lyset flere gange, men med verdenskortet fandt han sit lys.
Vi og kommende slægtled kan glæde os over, hvad Søren Post skabte.